

פרשת בראשית

(הקדמה)

(חלק א:)

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ (א, א-ה) ונאמר, שכבר ביארנו בששי מספר מלחמות ה' (חלק א פרק כ), שהוית העולם מה' יתעלה ... ראוי שתהיה בזולת זמן, וכן ביארו רבותינו ז"ל שהשמים והארץ נבראו יחדיו; אמרו בפרק אין דורשין (חגיגה יב, א): ... 'וחכמים אומרים: זה וזה כאחד נבראו, שנאמר: 'אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, קרא אני אליהם יעמדו יחדו' (ישעיהו מח, ג). וזה יתבאר עוד אצלנו ממה שאמר בתורה: 'אלה תולדות השמים והארץ בהבְרָאָם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים' (ב, ד) — למדנו מזה כי השמים והארץ ותולדותיהם נבראו ביום אחד. והנה המשילו החכמים הגלות ההויה בקצת הדברים קודם קצת במעשה בראשית, למי

שזרע זרעים חלוקים יחד בארץ, ויצמח קצתם קודם קצת. וכן נאמר שהיה הענין בהוית העולם, שהכל נתהוה יחד מה' יתעלה ונגלה קצתו קודם קצת.

או נאמר

שכבר נתיחסה ההויה לקצת הדברים קודם קצת, להעיר על היותם קודמים בעצם ובסיבה, כי כוונת התורה להעמידנו על חכמת הנמצאות בזה הסיפור הנפלא, כמו שקדם

ואיך שהיה הענין, הנה יסור מזה המקום הספק אשר סופק לקודמים באיזה דבר שוער יום ראשון; ויום שני שלישי והנה לא היו המאורות נמצאים עד יום רביעי

וזה מבואר

לפי ההנחה הראשונה, כי [אע"פ שלא היה הכוכבים נמצאים עד היום הרביעי, מ"מ] הגרם השמימי היה נמצא ביום ראשון, והסיבוב האחד ממנו הוא יום אחד בקירוב — היה שנשער בו אנחנו או שלא נשער בו. ואיננו זר אם נאמר שהיה ידוע אצל ה' שיעור הזמן בזולת שמש וכוכבים, וזה מבואר בנפשו

ולפי ההנחה השנית הוא יותר מבואר, כי היו המאורות גם כן נמצאים ביום ראשון. ואל זה פָּנוּ: רבותינו ז"ל באומרם: 'מאורות הן הן שנבראו ביום ראשון ולא תלאן עד יום רביעי' (חגיגה יב, א), רוצה לומר שלא תלה התהוותם בזמן קודם ליום רביעי. והנה תתבאר הסיבה בזה במה שיבוא (חלק ד באה"פ הספק השני), רצוני: למה לא נתיחסה ההויה בהם קודם זה. ואי אפשר שנבין ממאמרם שיהיו נבראים ביום הראשון נפרדים ותלאן ביום הרביעי ברקיע, כי אינם תלויים בו, אבל הם בעומק הרקיע קבועים וקיימים, וזה מבואר מאד למעין בזה הספר